

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinska Uprava“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Vabilo na naročitev.

Naš list „Občinska Uprava“ je brez vsacega dvoma zelo potreben in važen list. — Opozarjamo le na stalno rubriko „Vprašanja in odgovori“, kjer dobe županstva na vsako vprašanje točen odgovor, pa tudi pravni svet.

Bilo bi skoro odveč, priporočati vsem cenj. občinskim uradom in posebej še gospodom županom, pa tudi čč. župnim uradom in sploh vsem posameznikom, ki se žele seznaniti z važnimi nalogami občinske uprave, naj mnogoštevilno naročajo naše in obenem svoje glasilo. — Prepričani smo, da nam ostanejo zvesti vsi dosedanji p. n. naročniki ter nam pristopi še mnogo novih.

„Občinska Uprava“ se bode še razvila, v kolikor bode to pač mogoče po številu naročnikov in po tem — finančnega stanja. — Čim več sredstev — tem več gradiva.

Kakor doslej priobčevali bomo aktualne članke tičoče se občinske uprave; — temeljito odgovarjali na stavljena vprašanja; — priobčevali razne razsodbe; razglaševali razne odredbe, ki se tičejo zlasti občin itd.

Tolmačili bomo tudi odloke, tičoče se vojaštva, vojnega zakona itd., ker daje ravno to našim občinam v prenešenem delokrogu mnogo posla.

Želimo pa, naj bi naša županstva pri našem — in svojem — glasilu tudi sodelovala! — Vsako važno stvar, n. pr. razsodbe ali višje odloke, ali pa razne ukrepe s svoje strani naj nam naznanijo.

Kar bo splošnega pomena, to priobčimo. S tem se bode tudi mnogo doseglo za enotnost uradovanja županstev.

Opozarjamo še na neko važno stvar. — To bode namreč revizija od deželnega odbora. Kar se bode važnega in potrebnega odredilo, bomo po možnosti priobčevali v „Občinski Upravi“ in dajali potrebna pojasnila, tako da bode naše glasilo postalo naravnost prepotrebno sredstvo za naše občine.

Uredništvo.

Zakoni, predpisi in naredbe v vojaških zadevah.

V prenešenem delokrogu imajo občine med drugimi zadevami ogromno posla ravno z vojaškimi. — Zato ne bode odveč, če seznanimo svoje čitatelje z raznimi tozadevnimi zakoni ter raznimi odredbami.

Ker se je na pr. zadnji čas z ozirani na posebne razmere vsled aneksije Bosne in Heregovine sklicalo nekaj več vojaštva, oz. pridržalo več nadomestnih rezervistov, priobčujemo dotični zakon, ki daje pravico za tako sklicanje cesarju.

Glasi se:

Zakon

z dne 31. maja 1888 (drž. zak. št. 77), tičoč se izjemnega pozvanja rezervistov in nadomestnih rezervistov k aktivnemu službovanju v mirnem času.

Dogovorno z obema zbornicama državnega zbora določam sledeče:

§ 1.

Moštvo prvega letnika rezerve, kakor tudi treh najmlajših letnikov nadomestne rezerve more se pozvati po ukazu cesarjevem k aktivnemu službovanju, če to zahtevajo izredne razmere — po okolnostih in na dobo neobhodne potrebe, — vendar pa se smejo le toliko časa pridržati, kolikor časa pripadajo dotičnemu rezervnemu letniku, — oziroma navedenim nabornim letnikom.

Izvzeti pa so oni rezervniki, kateri bi imeli — v slučaju, da so še obvezani služiti pri liniji — pravico do stalnega odpusta, dalje oni nadomestni rezervisti, ki niso bili uvrščeni v nadomestno rezervo, po vrsti (številki) žreba, ampak na podlagi — posebnih zakonitih — ugodnosti (olajšav).

§ 2.

Vsakemu rezervniku, ki je pozvan k aktivnemu službovanju, se šteje to kot ena orožna vaja. Če pa znaša ta v aktivni službi prebita doba več nego 28 dni, všteje naj se ostali čas v drugo orožno vajo.

Če pa znaša službena doba najmanj dva meseca, oproščeni so dotičniki tudi tretje orožne vaje, katero bi morali opraviti po vojnem zakonu.

§ 3.

Ta zakon stopi v moč in veljavo z dnem razglasitve ter se pooblašča z izvedenjem ministra za deželno brambo, ki mora stopiti v dogovor z vojnim ministrom.

Lainz, 31 maja 1888.

Taaffe m. p.

Frane Jožef m. p.
Welsersheimb m. p.

Tako se glasi dotični zakon, na podlagi katerega se je izvršil v zadnjem času poziv vojaštva v izpopolnitev vojnih krdel.

K 2. odstavku § 1 pripomnimo, da so ondi mišljeni oni rezervniki, kateri so od poziva izvzeti, ki imajo pravice do kake ugodnosti, na pr. vzdrževalci rodbin, ki so oproščeni, na pr. v smislu § 60 vojnih predpisov I. dela; — dalje oni nadomestni rezervisti, ki so bili vanjo uvrščeni vsled kake priznane ugodnosti v smislu § 31 do 34 vojnega zakona. — Pozvati se morajo torej v prvi vrsti oni nadomestni rezervisti, ki so bili potrjeni na 3 leta, pa so prišli v nadomestno rezervo vsled višje žrebove številke v starejšem letniku.

Besedilo zakona za ogersko državno polovico se nekoliko razlikuje od avstrijskega. —

Prostovoljna dražba.

Kako se izvrši prostovoljna dražba premičnin?

Brez oblastvenega dovoljenja in odobrenja se ne sme ničesar prodajati na javni dražbi. — Prostovoljne dražbe nepremičnin in posestev kakor tudi dražbe premičnin, če spadajo v zapuščino, ki še ni nikomur prisojena, ali če spadajo kakemu fidejkomisu, dalje premoženju koga, ki še ni polnoleten ali pa se nahaja v oskrbi, — se smejo vršiti le posredovanjem sodnih oblasti.

Občinski predstojnik (župan) ima nalogo, da odredi vse potrebno, da se izvrši dovoljena prostovoljna dražba; — skrbeti mora tudi, da se izpolnijo natančno vsi predpisi v tem oziru, ki se tičejo dražbenega postopanja.

Licitacijski red je v celoti sledeč:

Čas in kraj dražbe, kakor tudi vrsta dražbenih predmetov se morajo na običajen način (potom časopisja, razglasov itd.) primerno in pravočasno naznaniti.

Posode, orodje in drugo zaznamovati je treba s številkami in zapisati v zapisnik, ki mora imeti predelke za ceno, kakor se je izvršila cenitev in pa ceno prodaje.

Če se po številni vrsti izklicane stvari ne prodado takoj, morajo se koncem dražbe še enkrat dražiti.

Pri vsaki dražbi mora biti navzoč občinski predstojnik (župan) ali pa njegov namestnik; paziti mora natančno na vse, kar se godi pri licitaciji.

Koncem dražbe sestaviti se mora zapisnik, ki se mora z ozirom na izkupiček kolkovati po lestvici št. III. — Izklic mora vršiti pošten mož, ki je popolnoma nepristranski in ki ne sme za nikogar sam staviti ponudb in dražiti. Znesek, ki

se ponudi za izklicani predmet, se mora trikrat različno naznaniti vselej s pristavkom: »prvič, drugič, tretjič« (»k prvemu, drugemu, tretjemu«); pred zadnjim klicem naj se naredi daljši odmor in šele po zadnjem klicu potrdi sklenjen nakup z udarcem z lesenim kladivom. Če se stavi med tem — predno je nakup izvršen — nov ponudek, mora se klic seveda ponoviti. Kupljene predmete plačati se mora takoj na mestu.

Ljudsko zavarovanje.

(Konec)

Središče je blagajnica rent za onemogle in starostnih rent na Dunaju.

Zanj bo treba le majhnega uradniškega aparata, ker je glavna važnost uprave pri zunanjih organih. Načelstvo blagajnice je avtonomno. Sestavljeno je po četrtini iz izvoljencev kurij zavarovanih delavcev, podjetnikov in zavarovanih samostojnih oseb, ter končno iz imenovanih strokovnjakov. Naloge središča bodo organizacija in kontrola cele uprave.

Razsojanje sporov.

Na mesto sedanjih razsodišč stopijo nove uredbe. Poravnanje spornih primerov glede dajatev bolniškega zavarovanja je naloženo pritožnim komisijam na okrajnih uradih.

Sporne zahteve, ki niso bile poravnane pri njih, potem sporni primeri glede zavarovanja onemoglih, starostnega zavarovanja in zavarovanja proti nezgodam pridejo pred

e. kr. zavarovalno sodišče.

Tako sodišče se ustanovi v vsaki deželi. Za prizivno oblastvo bo treba na Dunaju ustanoviti e. kr. višje zavarovalno sodišče. V drugih spornih primerih so pristojna politična oblastva. Zoper njihove razsodbe ni odprta pritožba na upravno sodišče, temveč na višje zavarovalno sodišče.

Stroški zavarovanja za onemoglost in starost.

1. Dajatve zavarovancev.

Število zavarovanju zavezanih oseb znaša, kakor je pričakovati, nad 6 milijonov delavcev in več nego 3 milijone samostojnih oseb, torej kakih 10 milijonov zavarovancev.

Pri samostojnih osebah ni mezdnih razredov, temveč prispevek znaša na mesec 1 K, ako je letni dohodek pod 480 K, pa 50 h. Ako se vzame, da vplača zavarovanec v resnici 11 mesečnih obrokov v letu, znaša letni prispevek med 5.50 in 11 K. To bi dalo pri 2,700.000 zavarovancev (na podlagi po-

pisovanja ljudstva iz leta 1900) letno zavarovalno dajatev 28.37 milijonov kron sè strani samostojnih oseb.

Pri delavcih je prispevek stopnjevan po (šestih) mezdih razredih od 12 in 72 h na teden. To daje, ako se vzame v podstavo na leto 40 do 50 prispevnih tednov, letne prispevke posameznih zavarovancev med 4.8 in 36 K. Ako se vzame, da je 5.35 milijonov zavarovancev, se pride do letnega skupnega zavarovalnega prispevka 88.45 milijonov kron.

Pri pomagajočih rodbinskih udih (trije mezdi razredi po 12, 24 in 36 h tedenskega prispevka) bi bilo pričakovati letnih prispevkov za posamezne zavarovance med 5.4 in 16.2 K. To daje, ako je 1.75 milijona zavarovancev, kakor je pričakovati, prispevek 12.16 milijonov kron.

S tem se pride do skupnega letnega prispevka samostojnih oseb, delavcev in pomagajočih rodbinskih udov okroglo 129 milijonov kron.

Samostojne osebe.

Po preteku petletnega roka čakanja, torej v šestem letu, iznašajo starostne rente 3.2 milijonov, narastejo do desetega leta na 25.4 milijonov, v 30. letu 77.3 milijonov in dospejo po 40. letu, v stanju stanovitnosti, na višino 95.5 milijonov kron.

K tem stroškom 95.5 milijonov kron bi prispevala država 33 milijonov kron.

Delavci.

Rente za onemogle in starostne rente za delavce in pomagajoče rodbinske ude bodo terjale stroškov: V petem letu 3 milijone kron, potem brzo naraščajoč na 45.7 milijonov kron v desetem letu, na 104 milijone kron v 20. letu in na 166.8 milijonov kron, v stanju stanovitnosti, po 40. letu. Od teh 166.8 milijonov kron mora plačati država 58.1 milijonov kron.

Zaostali.

Glavnična odpravnina za zaostale bo terjala že v prvem letu 1.8 milijona kron, v drugem letu 8.3 milijonov kron, potem naraščajoč v desetem letu 19.6 milijonov kron in v stanju stanovitnosti, po 40. letu, 26 milijonov kron.

Povračilo prispevkov ženskim zavarovancem, ako se poroče.

Stroški za to se pričenjajo z 1.9 milijona kron v petem letu in naraščajo do 4.5 milijonov kron v 30. letu, katera vsota se tudi v stanju stanovitnosti ne prekorači.

Upravni stroški,

h katerim prispeva država 2 milijona kron se jemljejo z enakomerno 12 milijoni kron.

Skupni troški zavarovanja onemoglih in starostnega zavarovanja.

za delavce in samostojne osebe bodo po tem znašali v prvem letu 13·8 milijonov kron, v četrtem letu narastejo nekako na dvojni znesek, potem v desetem letu bodo narasli na 106·2 milijonov kron, v 20. letu na 206 milijonov kron, v 40. letu na 277 milijonov kron in utegnejo v stanju stanovitnosti znašati 305 milijonov kron. Te številke dajo oceniti narodno-gospodarski pomen starostnega zavarovanja in zavarovanja za onemoglost.

O b r e m e n i t e v d r ž a v e.

Državaprevzema stalno tekoč prispevek upravnih stroškov za dva milijona kron. Nadalje se bodo izplačevali k vsaki renti državni prispevki v znesku 90 kron in končno rentni prispevki povodom vojaškega službovanja.

Rentni prispevki se začnejo še le v petem letu. V prvih štirih letih bodo znašali torej stroški za državo le dva milijona kron. Potem naraščajo počasi, tako da bodo v 10. letu potem, ko dobi moč zavarovanje, znašali državni prispevki za samostojne osebe 13·2 in za delavce 23·6 milijonov kron, v celem torej 36·8 milijonov kron. V 20. letu bodo terjali prispevki za samostojne 29 milijonov kron, za delavce 48·8 in prispevki v času vojaškega službovanja 0·1 milijona kron, v celem torej 77·9 milijonov kron. V 40. letu znašajo stroški za samostojne do 32·9, za delavce do 57·6, za tiste, ki so v vojaški službi do 1·1 milijona, v celem torej do 91·6 milijonov kron. V stanju stanovitnosti bi znašali stroški za samostojne 33 milijonov kron, za delavce 58·1, za vojaški službi zavezane osebe 5·3 milijonov kron, v celem torej 96·4 milijonov kron in všteti prispevek k upravnim stroškom 98·4 milijonov kron.

V okroglih številkah računjeno je torej pričakovati, da bo država po nekako 10 letih morala prispevati na leto 40 milijonov kron, po 20 letih 80 milijonov kron in v stanju stanovitnosti (po 40. letu) okroglo 100 milijonov kron.

Osnutek ima namero, da se pred potekom 12 let pregleda ves zavarovalni načrt in eventualno uredi na novo.

Vprašanja in odgovori.

506. Ž u p a n s t v o S.

Vprašanje: Tukajšnji domačinec Ž. biva že več kot 20 let v sosednji občini V., kjer ima tudi svoje posestvo. Ima več otrok, katerih pa nobeden še ni 24 let star. Eden teh otrok namerava iti služiti, in je prosil pri nas za poselsko knjižico, a mi mu je nismo hoteli dati, ker mislimo, da so zaradi več kot 10letnega bivanja oče in otroci pristojni v občino V., ki jim mora

tedaj dati poselske knjižice. Občina V. pa pravi, da moramo dati knjižice mi. Kaj nam je storiti?

O d g o v o r :

Že večkrat smo opozarjali, da 10letno bivanje v kaki občini samo na sebi ne pridobi nikomur domovinske pravice, ampak da je treba, da dotičnik sam, ali pa njegova dotedanja domovinska občina prosi pri občini bivanja za sprejem v občinsko zavezo. Vaš občan Ž. potemtakem ni pristojen v občino V., ker še ni bil od te občine sprejet. Občina V. tudi ne more njegovim otrokom dati poselske knjižice.

Svetujem Vam, da takoj napravite prošnjo za sprejem Ž-a v občinsko zavezo v občino V. Med tem časom napravite njegovemu otroku, ki namerava iti služiti poselsko knjižico, a ko bo Ž. v občino V. sprejet, zahtevajte, da se ta poselska knjižica popravi in v njej zaznamuje, da je dotični otrok postal pristojen v občino V. Na ta način se Vam ni treba bati, da bi Ž. ali njegovi otroci kedaj prišli v breme Vaši občini.

507. G o s p o d J. Š. v A.

Vprašanje: Poslal sem kot občinski tajnik neko pošiljatev (načrt neke razdelitve zemljišča) na naslov »C. kr. krajni komisar za agrarne operacije v Ljubljani.« in sicer priporočeno. Poštarici v Z. pa menda naslov ni bil po volji in je zahtevala, naj se plača za to pošiljatev 45 vin. poštne. Tekom leta sem že več takih pošiljatev oddal pošti, pa ni bilo treba nikoli plačati poštne. Kljub temu, da sem pozneje vprašal na omenjeni urad, če je pošiljatev dospela, nisem dobil odgovora. Prosim pojasnila na sledeči dve vprašanji:

1. Ali je bila poštarica upravičena terjati od mene plačilo poštne za pošiljatev na c. kr. agrarnega komisarja?

2. Kako bi se prepričal, če je pošiljatev v resnici došla na svoj naslov?

O d g o v o r :

C. kr. krajni komisarji za agrarne operacije uživajo poštinsko prostost za svoje uradne pošiljate v zmyslu člena II, št. 1 in 3, dalje členov IV, VII in VIII postave od 2. okt. 1865 št. 109 drž. zak.

V zmyslu člena II, št. 4 navedene postave so pa poštne prosti tudi vsi dopisi in vse vloge na c. kr. krajne komisarje za agrarne operacije, če se jih določijo na uradni poziv ali če je kdo po zakonu dolžan, poslati komisarju kak dopis ali vlogo.

V Vašem slučaju ste bili Vi gotovo dolžni bodisi vsled postavne določbe ali pa vsled poziva komisarja poslati dotični načrt na navedeni naslov, zato bi morala biti Vaša pošiljatev poštne prosta.

Svetujemo Vam, da se pri c. kr. poštnem ravnateljstvu v Trstu zaradi tega pritožite.

V prihodnje zapišite na naslovno stran takih dopisov to-le opazko: Poštne prosto v zmyslu člena II, št. 4 zakona od 2. okt. 1865 št. 109 drž. zak.

Če dvomite, je-li prišla dotična pošiljatev na svoj naslov ali ne, Vam svetujemo, da greste na poštni urad v Z. ter s poštno oddajnim listkom (recepisom) pošiljatev reklamujete. Vse daljno bo poštarica itak vedela. Če ne bi hotela reklamacije izvršiti, napravite uradno pritožbo na c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu.

508. Ž u p a n s t v o L.

Vprašanje: Tukajšnji posestnik V. je nedavno po državni cesti neprevidno vozil oz. cesto s svojim vozom zastavil. Njegov sovražnik ga je zaradi tega naznanil pri okrajnem glavarstvu, kjer je bil obsojen na 10 K globe. Po našem mnenju okrajno glavarstvo ni bilo upravičeno posestnika V. obsoditi. Ali bi kazalo se zoper obsodbo pritožiti?

O d g o v o r:

Na vsak način naj se posestnik V. zoper obsodbo pritoči, kajti soditi o prestopkih zoper cestno-polijski red imajo v prvi instanci vedno le županstva oz. občinski kazenski senati. To ne velja samo za nedržavne (občinske, okrajne ali deželne) ampak tudi za državne ceste.

Pritožba se vloži pri okrajnem glavarstvu samem, rešila jo bo pa deželna vlada, ki bo gotovo obsodbo razveljavila.

509. G o s p o d D. P. v L.

V p r a š a n j e: Ali sme orožnik, ki spremlja arestanta, temu brez vsakega povoda roke vkleniti? Kdaj sme to storiti?

O d g o v o r:

Po našem mnenju je prav nečloveško, če se človeka vklene kakor žival in se ga pri belem dnevu v javno puhjanje vodi vklenjenega po javnih cestah in trgih. Orožniki imajo v tem oziru jako obširne predpise, ki pa dajejo posamezniku vendar-le nekoliko preveč pravic oz. možnosti, da samostalno postopa.

§ 79. službene instrukcije za orožnika pravi, da je treba posebne opreznosti, če samo po en orožnik spremlja arestanta. Isti § dovoljuje, da sme orožnik vkleniti takega arestanta, ki je nevaren.

Kateri arestant pa je nevaren, tega instrukcija ne pravi, nego se to prepušča v prosto presojo orožniku. Če tedaj orožnik kakega arestanta ne mara ali če mu je sovražen, ga kar na kratko lahko vklene z izgovorom, da se mu je zdel nevaren.

Dalje pravi navedeni §, da sme orožnik arestanta vkleniti, če ga spremlja po noči, ali če je arestant poizkušal ubežati.

510. Ž u p a n s t v o B.

V p r a š a n j e: Ali je res prepovedano kolesarjem imeti rudeče luči na kolesih? Katera postava to prepoveduje? Kdo ima kaznovati take prestopke?

O d g o v o r:

V splošnem kolesarjem ni prepovedano imeti rudeče ali drugače barvane luči na kolesih, pač pa pravi ukaz trgovinskega ministerstva od 13. januarja 1893 št. 13 drž. zak., da iz ozirov na javno varnost železniškega prometa ni dovoljeno kolesarjem, ki se po noči vozijo, imeti na kolesih barvane svetilke ali luči, če se vozijo v bližini železnih cest. Zlasti so seveda prepovedane rudeče svetilke in luči.

Prestopke kaznuje c. kr. okrajno glavarstvo v zmislu ministerskega ukaza od 30. septembra 1857. šte. 198 drž. zak.

Oproščenje davčne dolžnosti.

Stvarno oproščenje (t. j. oproščenje predmeta, objekta, na koje se razteza oproščenje).

* * *

Taka oproščenja se dovoljujejo z ozirom na kakovost ali pa vporabo dotičnega predmeta (objekta) v ta namen, da se podpirajo in pospešujejo ljudski gospodarski interesi, zlasti industrijski ter drugi obrtni nameni prebivalstva države. Druge okolnosti pridejo pač manj v vpoštev.

Seveda bi se moralo pri tem davku ozirati na to, da bi se oni predmeti, ki jih rabijo širši sloji prebivalstva kot neobhodno potrebne za obstoj, — sploh ne obdavčili — z ozirom na eno-

stavno dejstvo, ker manjka davčne moči. — Vendar pa se to v Avstriji — žal — le premalo izvaja, kar bi se moralo smatrati kot pravilo.

Kakor glede osebnega oproščenja — ne moremo tudi tukaj navesti popolnoma vseh dopustnih oprostitev. Najboljše se nam zdi, da jih naštejemo nekaj najvažnejših po obliki (načinu) davkov.

Z ozirom na časovno dobo razločujemo:

1. Permanentno ali stalno (trajno) oproščenje, ki traja toliko časa, dokler obstoje razmere, ki vtemeljujejo izjemo davčnega oproščenja.

2. Začasno oproščenje, ki se dovoljuje praviloma le povodom kakega posebnega dogodka in ki se vnaprej (zakonito) omejuje na določeno dobo.

Zemljiškega davka oproščeni so in sicer permanentno: vse površine, ki ne donajajo nikake koristi (dobička, — neproduktivne površine). Sem spadajo: močvirja, jezera, ribniki — (bajarji); javna pota, javna pokopališča, stavbeni prostori in dvorišča; dalje površine, kjer se pridobiva morska sol. (§ 69 zak. o zemljiškem davku).

Začasno so oproščeni tega davka: ona zemljišča, ki so vsled kake vremenske (elementarne) nezgode postala nerodovitna (neproduktivna), ki pa se potom človeškega truda zopet dado spremeniti v rodovitna, — na dobo 10 let; novo-zasajeni gozdi pa na dobo 25 let.

Če se zasuje zemlja ali jo je voda odplavila s peskom in se je vsled tega onemogočilo redno obdelovanje le za dotično leto, potem traja oproščenje le 1, k večjemu 2 leti po dotični dobi, ki je potrebna, da odstrani in popravi večina prizadetih posestnikov škodo opustošenja vsled poplave. — Vinski nasadi, ki so propadli vsled opustošenja po trtni uši ali pa vsled nalezljivih boleznih sploh, in ki se zopet poživljajo z uradnim dovoljenjem z novimi trtami, toda le za slučaj, da ni kako drugo obdelovanje morebiti plodonnejše, — oproščeni so davka: 6 let, če se na novo zasade z domačimi trtami, 10 let pa, če se nasade z ameriškimi trtami. — (Zakon z dne 27. junija 1885, drž. zak. št. 3 ex 1886, 3. januarja 1891 in drž. zak. št. 150 in 26. junija 1894, — z. 138.)

Davka odstavb so stalno oproščeni: cerkve, javne kapele in molilnice državno priznanih veroizpovedanj in verskih družb, župnišča in bivališča duhovnikov kakor tudi stanovanja cerkvenikov, organistov in drugih cerkvenih uslužbencev; mrtvašnice in stanovanja grobokopov, samostanska poslopja; dalje vsa poslopja, kjer se nahajajo javne učilnice in vzgojevalnice (šole itd.), všteti učiteljska stanovanja; bolnišnice, sirotišnice in hiralnice, najdenišnice in

oskrbovalnice za preskrbo otrok, kakor tudi druge dobrodelne naprave; mitnice ob deželnih, okrajnih in občinskih cestah; šotori in kočje, postavljene na tujem svetu, ki se razderajo; vrtni in stekleni saloni; planinske kočje in hišice v vinogradih (zidanice), v katerih le začasno bivajo uslužbenci gospodarjevi; oproščenje pa je zvezano s pogojem, da se ne oddajajo v kak določen namen, ker mora sicer lastnik od najemnice plačati hišno najemninski davek. — (Vsa tu navedena oproščenja temelje na patentu z dne 23. decembra 1817 in na podlagi inštrukcij z dne 26. junija 1820, deloma pa tudi na poznejših cesarskih odlokih; zadnje navedeno oproščenje zlasti na podlagi zakona z dne 9. svečana 1891.)

Z a č a s n o (iz naslova stavbe) so oproščene: vse nove stavbe (na poprej nezazidanih zemljiščih); — prezidave (če so se podrle prvotne stavbe do zemeljske površine); — prizidave (nadstropij in sploh višjih delov, ki jih prvotno ni bilo); — konečno delne prezidave (razširjenje stavb namesto podrtih delov bodisi v horizontalni ali pa vertikalni smeri) — o p r o š č e n j e z a d o b o 12 let od dneva vporabe; če pa se je vložila prošnja prekasno, — le za primerno okrajšano dobo. — (Zakon z dne 24. marca 1880, drž. zak. 39 in nar. l. z 1. decembra 1880, št. 140.)

Oproščena so dalje v gotovi vrsti mest ona poslopja, ki se nanovo sezidajo na mestu takih starih poslopij, katerih odstranitev bi se morala itak izvršiti v doglednem času iz sanitetnih in prometnih ozirov, — in sicer so oproščena taka poslopja davka z a d o b o 18 let (na podlagi posameznih zakonov z omejitveno močjo na 10 let). —

D e l a v s k e h i š e, to so stanovališča, sezidana v ta namen, da se preskrbi delavcem zdrava in cenena stanovanja bodisi z oddajanjem ali pa tudi potom nakupa, — p r o s t e s o d a v k a 24 let, če se izpolnijo precej obširni pa tudi strogi pogoji dotičnega zakona. — Tu naj pripomnimo, da se mora namen take hiše kot delavske in delavskih stanovanj, in vzdrževanje zahtevam zakona vstrežaje — zagotoviti za 50 let in v zemljišči knjigi to vknjižiti kot realno breme. Zakon z dne 8. julija 1902, št. 144 in 7. januarja 1903, drž. zak. št. 6.)

S t a l n i h o p r o š č e n j p r i d o b n i n s k e a d a v k a n i — samo z ozirom na objekt; z a č a s n o o p r o š č e n j e n a p o d l a g i p o s e b n i h z a k o n o v z o m e j e n o d o b o p a v e l j a z a : p o m o r s k o v o ž n j o z n o v o z g r a j e n i m i t r g o v s k i m i l a d i j a m i, n o v a ž e l e z n i š k a p o d j e t j a, d a l j e n e k e r a n o v a i n d u s t r i j s k a p o d j e t j a v T r s t u i n M u ž i j i, i n n a p o s l e d v o d o v o d n a n a p r a v a — p o d z e m s k i h s t u d e n c e v p r i D u n a j u.

R e n t n e g a d a v k a s e o p r o š č a j o d o k l a d e z a k o n e m, k a k o r p o d p o r e i t d., r a v n o t a k o

med stariši in otroci; — dalje obresti hranilnih vlog pri poštni hranilnici.

G l e d e p r i s t o j b i n n a t e m m e s t u n i p r o s t o r, d a b i s e j i h u p o š t e v a l o k o t s t v a r n o o p r o š č e n j e. K a r n a v a j a p r i s t o j b i n s k i z a k o n k o t » o p r o š č e n j e«, v e l j a v e č i n o m a z a p r a v n e p o s l e, l i s t i n e, s p i s e i t d., k i s o l e p o d g o t o v i m i p o g o j i p o d v r ž e n i d a v č e n i o b v e z n o s t i, d r u g a č e p a s e j i h t a s p l o h n e t i č e.

P r i c a r i n i v e l j a v s m i s l u c a r i n s k e g a z a k o n a i z l. 1882 p r a v i l o, d a j e v s a k o b l a g o p o d v r ž e n o c a r i n i, č e s e n i i z r e c n o o z n a č i l o k o t » c a r i n e p r o s t o«. — Č e t o r e j n a v a j a c a r i n s k i t a r i f z a c e l o v r s t o b l a g a p r o s t o s t c a r i n e, s e t o n e m o r e s m a t r a t i k o t o p r o š č e n j e, k e r d o t i č e n o b l a g o n a m r e č s p l o h n i c a r i n i p o d v r ž e n o.

P r a v a o p r o š č e n j a n a v e d e n a s o v č l. V I I I d o X c a r i n s k e g a z a k o n a, i n s i c e r u ž i v a j o t a k o p r o s t o s t: v s i p r e d m e t i z a o b o r o ž e v a n j e i n o p r a v o a r m a d e, v s i p r e d m e t i m o n o p o l a d r ž a v n i h z a l o g; l a s t p r i s e l j e n c e v; o p r a v a i n o p r e m a o n i h o s e b, k i s e v s l e d ž e n i t v e (a l i m o ž i t v e) s e l j o v c a r i n s k i o k r a j; d e d š č i n e; p r e d m e t i u m e t n o s t i i n z n a n s t v a, k i s o n a m e n j e n i z a z b i r k e j a v n i h i n z n a n s t v e n i h t e r u m e t n i š k i h z a v o d o v; v s a d e l a v i n o z e m s t v u b i v a j o č i h a v s t r i j s k i h i n o g r s k i h u m e t n i k o v; — a n a t o m i č n i p r e p a r a t i, s k e l e t i (o k o s t j a), i n t r u p l a m r l i č e v; — s t a r i n s k i p r e d m e t i, k t e r i h v r e d n o s t o b s t o j i l e v n j i h o v i s t a r o s t i s a m i i n k i s p a d a j o l e m e d z b i r k e; — v s i p r e d m e t i z a s o d n e o b r a v n a v e; r e d i i n s v e t i n j e (o d l i k o v a n j a) r a z s t a v; — p r t l j a g a i n s t v a r i p o t n i k o v v o b č e, z a n j i h o v o l a s t n o v p o r a b o; r a b l j e n a t r a n s p o r t n a (p r e v a ž a l n a) s r e d s t v a, č e s e r e s r a b i j o z a p r e v a ž a n j e o s e b i n b l a g a; — ž i v e ž n a l a d i j a h; v z o r c i b l a g a p o t n i k o v; z a b o j i i n p o s o d e z a b l a g o, k i s e m o r a z a n j p l a č a t i c a r i n a; b l a g o, k i t e h t a m a n j n e g o 25 g r a m o v — i n o n o, o d k t e r e g a z n a š a p r i s t o j b i n s k a c a r i n a m a n j, n e g o 4 v i n a r j e; b l a g o, k i s e v u r a d n i h p r o s t o r i h i n s k l a d i š č i h p o p o l n o m a p o k v a r i; k o n e č n o v s i p r e d m e t i, k i s e p o t r e b u j e j o z a g r a d n j o i n o p r a v o l a d i j. (Zakon z dne 30. marca 1873, št. 51.)

Č l e n X I. d o l o č a n e k e r a o p r o š č e n j a g l e d e p o l j e d e l j s k e g a p r o m e t a v o b m e j n i h o k r o ž j i h. Č l e n X I I. p a d o v o l j u j e f a k u l t a t i v n o o p r o š č e n j e, o z i r o m a z n i ž a n j e c a r i n e z a s t a v b e n i m a t e r i j a l z a u b o ž n e c e r k v e i n h i š e b o ž j e, z a d a r i l a ž i v l j e n s k i h p o t r e b š č i n d o m a č i m p r e b i v a l c e m, k i b i j i h z a d e l a n e s r e č a v s l e d e l e m e n t a r n i h n e z g o d, i n p a s t a r i h (o b r a b l j e n i h a l i o b n o š e n i h) p r e d m e t o v u b o g i m o s e b a m.

M e d n o t r a n j n i m i n e p o s r e d n i m i (i n d i r e k t n i m i) d a v k i d e l e ž n i s o o p r o š č e n j a v p r v i v r s t i o n i i z d e l k i, k t e r i p r i h a j a j o i z m e d c a r i n s k e g a o k r o ž j a, č e b i s e m o r a l o o b d a v č e n j e i z v r š i t i p o t e m, k o j e i z d e l e k ž e g o t o v (o b p r e h o d u v p r o s t i p r o m e t); s e m s p a d a: s l a d k o r, k o n s u m n e m u d a v k u p o d v r ž e n o ž g a n j e, m i n e r a l n o

olja in igralne karte. To oproščenje razteza se pri žganju tudi na ono množino alkohola, ki se izvaja v likerju in rumu ali pa kot primes vinu; oproščenje pri sladkorju na one množine, ki se porabijo za pripravljane eksportnih izdelkov, zlasti tudi one, ki se nahajajo v likerjih.

Pod gotovimi pogoji pustiti se more davka prosto tudi ono žganje, ki je podvrženo produktivnemu davku, pa je namenjeno za izvoz. (Ces. naredba z dne 17. julija 1899, d. z. št. 120, II. del § 6). — Sicer pa se more pri tem davku in pa davku na pivo oproščenje izvršiti le v obliki povračila davka pri izvozu.

V ostalem pa veljajo pri posameznih indirektnih (neposrednih) davkih sledeča oproščenja:

Pri slakornem davku: od onega sladkorja, ki se rabi za krmljenje in pičo živali ali pa proizvodnje fabrikatov druge vrste kot užitinskih predmetov, — po pooblastilu finančnega ministerstva; (zakon z dne 31. januarja 1903., § 7).

Pri davku na žganje: od onega žganja, ki se porabi v obrtne namene všteti izdelovanje kisa, dalje za kuhanje, kot kurivo, za snaženje, razsvetljava, v znanstvene namene, za obrat z motorji. — (Nehala pa se je davčna prostost za ono žganje, ki se rabi kot zdravilno sredstvo).

Od onega žganja, ki se pusti davka prosto, pa je treba za vsak liter alkohola plačati 3 vin. kontrolne pristojbine — izvzemši ono, — kolikor se ga porabi v znanstvene namene.

Pri davku za mineralno olje: od onega min. olja, ki se rabi kot sredstvo za razkrojitev in čegar gostost je pri temperaturi 12°R nižja kot 770° (stopinj), = bencin; to oproščenje se je raztegnilo tudi na ono mineralno olje, ki se rabi za proizvodnje toplote, v industrijske svrhe, da goni motorje itd. — Za oni bencin pa, ki se rabi, da goni motorje v svrhu dobave električne luči, ne velja davčno oproščenje.

F. K.

Razne vesti.

Kranjsko vinarstvo. Dne 3. t. m. zborovala je pri deželni odboru kranjskem deželna enketa o razpečavanju kranjskih vin, kateri pridelek je glavni vir dohodkov dela Dolenjske in Belokrajine ter Notranjske. Enketa se je bavila z vprašanjem, kako pomagati kranjskim vinorejcem v njihovi sedanji krizi ter neugodnem položaju. Navzočih je bilo dvajset strokovnjakov, ki so povedali svoje mnenje.

Vinarski nadzornik g. Gombač je povdarjal, da je na Kranjskem letos obilica vina, ki se

vkljub nizkim cenam ne more razpečati. Dolenjsko vino se prodaja od 24 do 52 K hektoliter; Vipavsko 18 do 32 K.

Uvažajo pa se tuja, zlasti tirolska vina. Letošnji pridelek na Kranjskem znaša okrog 300.000 hektolitrov. Pridelalo pa se ga bode vsako leto več, tako da ga bomo pridelali kmalu 450.000 do 500.000 hektolitrov. — Zato bo treba iskati vinskega trga izven Kranjske. Sklenilo se je priporočati, da se ustanovi deželna vinarska centralna zadruga. Dež. odbornik dr. Lampe je naglašal, da je treba takoj kaj storiti.

Izvolil se je pripravljalni odbor za deželno vinarsko zadrugo. Želje in nasveti v tem oziru naj se pošiljajo na deželni odbor v Ljubljani.

Ne bilo bi napačno pa tudi ne proti njihovemu delokrogu, če bi občine v naših vinorodnih krajih tudi v tem oziru kaj storile — v lastnem interesu.

Slovenska trgovska šola. Dne 18. novembra t. l. se je pričelo s poukom, in sicer obiskuje pripravljalni razred trgovske šole 36 učencev. Kakor znano bo mogoče rednim poukom trgovske šole same mogoče pričeti šele s prihodnjim šolskim letom, ko dojde konečni odlok naučnega ministerstva.

Zadružno šolo obiskuje 25 učencev iz raznih slovenskih dežel.

Želeti je, da se razširi zanimanje za velepromembno trgovsko — slovensko — šolo vsepovsod, iz katere naj bi se polagoma razvila tudi še — slovenska trgovska akademija.

Vseučilišča v Evropi in število dijakov. V Evropi je 125 visokih šol, ki jih je lani obiskovalo 228.732 dijakov. Med temi jih ima Nemčija največ: 21 univerz ter okroglo 49.000 dijakov, Francija ima 16 vseučilišč ter 32.000 dijakov, Avstro-Ogerska 11 vseučilišč in 30.000 dijakov, Angleška 15 vseučilišč in 25.000 dijakov, Italija 21 vseučilišč in 24.000 dijakov, Rusija 9 vseučilišč in 23.000 dijakov, Španija 9 vseučilišč in 12.000 dijakov, Švica 7 vseučilišč in 6500 dijakov, Belgija 4 vseučilišča ter 5000 dijakov, Švedska 3, Rumunska 2, Nizozemska 3 vseučilišča. — Grška, Norveška, Danska, Portugalska, Bolgarija in Srbija imajo po eno vseučilišče. — Kakor vidimo imajo Italijani z ozirom na število narodnosti še največ visokih šol.

Gostilničarski tečaj v Ljubljani, ki se ga je pred kratkim razglasilo, je vzbudil v gostilničarskih krogih ne le nepričakovano, temveč naravnost navdušeno odobravanje. Dosedaj se je priglasilo za ta tečaj že nad 70 udeležencev in ti so večinoma soproge in hčere jako odličnih gostilničarjev, ki že imajo kuharsko predizobrazbo, tako da bode na tej podlagi prav lahko mogoče doseči izborne uspehe. Značilno je, da se je glas o gostilničarskem tečaju raznesel tudi preko mej naše dežele. Med drugimi se je priglasil tudi en hotelir iz Primorja in ena rojakinja iz Hrvatske je priglasila svojega sina. Tu se pač vidi, kako vneto je naše ljudstvo za strokovne šole in kaki uspehi bi se dali doseči s takimi in enakimi tečaji. Zaradi praktičnega pouka se more v en tečaj sprejeti le 25 do 30 oseb, ker le takrat je pouk natančen in uspešen. Ker bi bila nepregledna škoda, ako bi se moralo polovico priglašeni odkloniti, poteguje se deželna zveza za to, da prvemu štiritedenskem tečaju sledi takoj

drugi. V ta namen potuje zaupnik deželne zveze na Dunaj, da se dogovori s c. kr. obrtnopospeševalnim uradom in da se doseže, ako le mogoče, tudi drugi tečaj. Vsled tega bi se seveda troški podvojili in v prvi vrsti bode odvisno od naših zastopstev in korporacij, na katere se je obrnila deželna zveza za podporo, ali se bo mogel vršiti drugi tečaj ali ne in ali se bodo mogli na ta način sprejeti vsi oglašenci ali ne. Velika narodno-gospodarska škoda bi bila, ako bi se morali nekateri oglašenci odkloniti, ker bi se vsled tega zanimanje ohladilo. Da se to ne zgodi, je tembolj želeli, ker vsi dobro vemo, kako važen je za nas razvoj gostilničarstva, ne samo zaradi tujkega prometa, temveč sploh zaradi napredka našega družabnega življenja. — Deželna zveza bo priglasišnim v najkrajšem času pismeno odgovorila, ali so sprejeti in v kateri tečaj, ter vse ostale podrobnosti naznanila.

„Učiteljski dom“ v Celovcu bi tudi v novem šolskem letu rad pomagal mladeničem, ki so si izbrali učiteljski stan in se hočejo zanj pripraviti, da bodo otrokom svojih rojakov vestni, modri in spretni učitelji in vodniki. Ti dijaki so večinoma sinovi revnejših starišev in so prišli iz daljnejših krajev v Celovec — z bistro glavico in dobrimi nameni pač, pa žal, s praznimi rokami. Bratje, pomagajmo jim, dajmo jim gorko sobico, toplo sukno in krepko hrano, da si bodo ohranili zdravo telo in mogli brez skrbi pripravljati se za svoj krasni poklic. Čim radodarnější bodo naše roke, tem večjo hvalo nam bo vedel narod, ki mu bomo pomagali izrediti dobrih učiteljev. „Učiteljski dom“ prosi vse rojake po Koroškem in po drugih srečnejših deželah slovenskih: Dajte kruha našim učencem, ki bodo enkrat vam vedeli hvalo, ko vam bodo učili in vodili vašo mladež po potih, ki vodijo v življenje. Darove sprejema hvaležno „Učiteljski dom“, oziroma njegov blagajnik, prof. Apih v Celovcu, Dom sv. Mohorja.

Povišanje stanja deželne brambe ob mirnem času. Pri deželni brambi se je znatno povišalo stanje ob mirnem času. Dne 6. oktobra je vstopilo v aktivno službo 1550 mož več kot druga leta. Pri vsaki stotnji domobranskih polkov se poviša število moštva tako, da bo štela stotnja v mirnem času po štiri častnike in 60 mož. Vseh stotnij je 428. Leta 1909 bo služilo v deželni brambi 4377 gažistov, 40.714 vojakov in 5115 konj. Povišana bo deželna bramba v celem za 122 gažistov 2097 mož in 373 konj. Deželna bramba napreduje tako, da prekaša v nekaterih ozirih že c. i. k. stalno armado.

Književnost.

Dr. Ed. Volčič v Noyem mestu (Kranjsko) je uredil ter se dobivajo pri njem in pri vseh knjigo-tržcih sledeče pravne knjige:

1. Civilnopravni zakoni. (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga K 8.—.

2. Odvetniška tarifa, določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči, sodne pristojbine s stvarnim kazalom. (20 tabel). 1906. Broširano K 1'80.

3. Zakon o javnih knjigah, zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorec knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5'60. Popolno v platno vezana K 6'—.

4. Vzgleđi predlogov, sklepov in vpisov za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Ponatis iz knjige pod točko 3. Broširano K 1'—.

5. Kolkovina in vpisnina pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obesek za na steno. Cena 60 vin.

Dalje od »Poljudne pravne knjižnice«, ki jo izdaja društvo »Pravnik«:

Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo,** s pojasnili in vzorcem za prošnje. 1907. Mehko vezano K —'40.

Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah.** 1908. Cena mehko vezani knjižici K —'80.

Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev.** 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —'80.

Zvezek VI. do X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč.** 1908. Mehko vezano K 2'—.

Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari.** 1908. Mehko vezano K —'80.

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki, pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vinarjev poštnine v gotovini ali poštnih znamkah.

Aufgaben der Gemeindepolitik von Adolf Damaschke. Fünfte Auflage. Jena 1904.

Dasi nemška — vendar izborna strokovnjaška knjiga — se toplo priporoča, ker Slovenci doslej še nimamo takih knjig.

Zanimanje za občinsko politiko pri Slovenih od dne do dne narašča, zlasti kar se tiče socialno političkih nalog občine. — Ta knjiga je tembolj zanimiva, ker obravnava o aktualnih spornih vprašanjih v občinski narodno-gospodarski politiki. Delavske politike opozarjamo na poglavje o delavskem občinskem vprašanju; jako poučno je tudi stanovanjsko vprašanje. — Kdor je v toliko večš nemščine, je knjigo le priporočati. — Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Vezana knjiga stane le 2 K 40 h.

Listnica uredništva.

Razni nepričakovani posli in zadržki našega urednika so bili povod, da se je izdaja „Občinske Uprave“ za dve številki zakasnila. — To popravimo tako, da izide poleg današnje še ta mesec zadnja — 24. številka tretjega letnika.

Nov letnik začnemo potem s koledarskim letom, tako da izide 10. januarja 1909 prva številka.

Prosimo vse cenjene naročnike, naj kmalu obnove naročnino, ker je to tudi pogoj, da more list redno izhajati.

Vsem pa želimo ob tej priliki že sedaj: srečno novo leto!